

## L'ANTROPONÍMIA DELS CANONGES DE SANT VICENÇ DE CARDONA (SEGLES XI-XIII)

Montserrat CASAS NADAL

Cada cultura posseeix un sistema propi de noms personals (o sistema antroponímic) per tal d'identificar les persones. Alhora, en tant que identifiquen, estableixen una classificació, un esquema que prefigura el lloc que ocuparà cadascú dins la col·lectivitat (o el que es desitjaria que ocupés) en relació als altres individus<sup>1</sup>.

Els canonges, com a membres de la societat del seu temps, mantingueren sempre, fins a la mort, el nom amb el que els reconeixien des del baptisme. En conseqüència, l'ús que fa cada un d'ells d'un nom propi i concret no li ve determinat pel fet d'ésser canonge, sinó que li fou imposats pels condicionaments socials del seu entorn i de la seva època.

He recollit, per segles, els noms de tots els canonges i clergues documentats i observo per a cada centúria unes tendències pròpies. Hom apreciarà que el nombre total d'individus considerats és molt desequilibrat entre els tres segles: això no es deu a altra cosa que a les possibilitats fornides per a la documentació existent<sup>2</sup> i si aquesta duu o no relacions de canonges. De tota manera, penso que el nombre és suficient per a manifestar de forma clara unes tendències i aproximar-nos així a les devocions i preferències de la societat del seu temps.

Dono les llistes de cada segle en els quadres annexes. No hi he repetit els noms dels individus que em consten a cavall de dues centúries, sinó que els he inclòs únicament en el període en què apareixen referits amb el major espai cronològic.

ANTROPONÍMIA DEL GRUP COMUNITARI (SEGLE XI)			ANTROPONÍMIA DEL GRUP COMUNITARI (SEGLE XII)		
PRENOMS	OCORRÈNCIES	PERCENTATGE	PRENOMS	OCORRÈNCIES	PERCENTATGE
Ramon	12	17,9%	Pere	5	7,4%
Bernat	9	13,4%	Guillem	4	5,9%
			Arnau	2	2,9%
			Guerau	2	2,9%
			Pons	2	2,9%
			Oliba	2	2,9%
			Miró	2	2,9%

Adalbert, Amat, Ardenc, Arloví, Bermon, Duran, Eldomares, Enric, Ermenogol, Esteve, Folc, Gelvir, Gelvert, Guadamir, Guifred, Guitard, Gonçal, Hug, Josbert, Korál, Ranimir, Seniofred, Sunyer, Undiscle, Vidal, Vivas: ocurrencies 1, percentatge 1,4%

TOTAL: 67 ocurrencies.

#### ANTROPONÍMIA DEL GRUP COMUNITARI (SEGLE XII)

PRENOMS	OCORRÈNCIES	PERCENTATGE
---------	-------------	-------------

Pere	26	21,3%
Guillem	22	18 %
Bernat	20	16,3%
Ramon	19	15,5%
Arnau	10	8,1%
Berenguer	9	7,3%
Guerau	4	3,2%
Bertran	2	1,6%

Bartomeu, Bochdur, Dalmau, Joan, Martí, Pasqual, Pons, Rodland: ocurrencies 1, percentatge 0,8%.

TOTAL: 122 ocurrencies.

#### ANTROPONÍMIA DEL GRUP COMUNITARI (SEGLE XIII)

PRENOMS	OCORRÈNCIES	PERCENTATGE
---------	-------------	-------------

Guillem	19	19,7%
Pere	17	17,7%
Bernat	14	14,5%
Ramon	11	11,4%
Berenguer	8	8,3%
Guerau	8	8,3%
Jaume	5	5,2%
Arnau	4	4,1%
Ferrer	4	4,1%
Bertran	2	2,0%

Alegret, Joan, Nicolau, Pons: ocurrencies 1, percentatge 1,0%

TOTAL: 96 ocurrencies

En l'antroponímia del segle XI observo una sèrie de peculiaritats que vull remarcar:

1) El clar predomini de la tradició germànico-franca en l'adopció dels pre-noms.

2) La necessitat d'individualitzar la persona fins a l'extrem de defugir encara l'ús de noms que avui qualificariem de comuns. Això comporta l'aparició d'una gran varietat de noms d'extracció no llatina que gairebé no són mai repetits, els quals contrasten amb la reduïda varietat del repertori dels dos segles posteriors.

3) S'observa una tímida tendència a fer ús de noms de tradició «cristiana» (Pere, Esteve, Ponç, ...). Amb tot, aquests noms no apareixen tan sovint com es podria esperar, segons assenyalen alguns autors<sup>3</sup>.

4) El nom Ramon té a Cardona i a la seva zona d'influència una preponderància inusitada, en superar amb escreix els noms més emprats<sup>4</sup>.

Per als segles XII i XIII cal réssaltar una tendència similar a la dels altres indrets de Catalunya. En destaco:

1) Apogeu de noms com Pere, Guillem, Bernat, Ramon, Arnau i Berenguer, com els més comuns arreu<sup>5</sup>.

2) Reducció substancial de l'ampli repertori de noms germanico-francs.

3) Augment molt limitat dels noms de tradició «cristiana» o «cristiano-jueva» (Joan, Ponç, Jaume, Nicolau, ...), els quals en altres indrets són molt més estesos, especialment al segle XIII<sup>6</sup>.

TAULA COMPARATIVA DE LES FREQUÈNCIES DELS PRINCIPALS PRENOMS  
(en percentatge)

NOMS	Cardona s. XII	Cardona s. XIII	Maresme s. XII-XIII	Vic s. XIII
Pere	21,3	17,7	19,3	17,6
Guillem	18	19,7	17,9	11,2
Bernat	16,3	14,5	14,3	16,5
Ramon	15	11,4	6,2	10,6
Arnau	8,1	4,1	4,8	5,5
Berenguer	7,3	8,3	16,4	7,3
Guerau	3,2	8,3	0,4	0,9
Bertran	1,6	1,0	0,7	—
Jaume	—	5,2	2,2	1,5
Ferrer	—	4,1	1,0	7,8
Joan	—	1,0	0,3	4,3
Ponç	—	1,0	—	1,0

FONTS:

CUADRADA I MAJÓ, Coral: *Onomàstica del Maresme (s. XII-XIV)*, «Societat d'Onomàstica. B.I.», XXI (1985), p. 22.

OLLICH, Imma: *Camp i ciutat a la Catalunya del segle XIII*, Vic, 1988, p. 136-137.

Notes:

1. CARDONA, Giorgio R.: *Nomi propi e nomi di popoli: una prospettiva etnolinguistica*, Urbino, 1982, 18-22.

MASCARÓ, Jaume: *Antropònims: Usos i funcions*, «Societat d'Onomàstica. B.I.», XXVI (1986), 6-10.

2. El diplomatarí de Sant Vicenç de Cardona forma el vol. III de la meua tesi doctoral, titulada *La canònica de Sant Vicenç de Cardona a l'Edat Mitjana. Alguns aspectes de la seva història fins al 1314*, llegida el setembre de 1989 a la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona.

3. MOREU REY, E.: *Consideracions sobre l'antroponímia dels segles X i XI*, «Miscel·lània Antoni M<sup>a</sup>. Badia i Margarit», 3, Montserrat, 1985, 6-7.

GRIERA, Antonio: *Nomenclatura hagiogràfica y personal en la Marca Hispánica hacia el año 1000*, «Span. Forsch. d. Görresgesellschaft», I. Reihe, XI (1955), 197-205.

GRIERA, Antoni: *L'onomastique catalane*, «Proceedings IX Intern. Congr. Onomastic Sciences», Louvain, 1966, 241-251.

4. BELLVER I SANZ, Ignasi: *Notes per a l'estudi de l'antroponímia alt-empordanesa (1066-1076)*, «Societat d'Onomàstica. B.I.», XXVII (1987), 53.

5. CUADRADA I MAJÓ, Coral: *Onomàstica del Maresme (s. XII-XIV)*, «Societat d'Onomàstica. B.I.», XXI (1985), 22.

OLLICH I CASTANYER, Imma: *Prenoms i cognoms a la Plana de Vic al segle XIII*, «Societat d'Onomàstica. B.I.», XXV (1986), 46.

6. *Íbid.*